

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 31.03.2004r.

RKT-61-14/04/SB

DECYZJA Nr RKT- 19/2004

Na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 ww. ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; z 2003r. Nr 6, poz. 68)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

umarza się postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczęte z urzędu w związku z podejrzeniem podejmowania przez Stanisława M. prowadzącego działalność gospodarczą jako Szkoła Języków Obcych „EUROPA 2000” Stanisław M. w Katowicach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które mogą naruszać art. 23a ust. 1 i 2 powołanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez:

stosowanie w umowach dotyczących zlecenia przeprowadzenia kursu z języka obcego zawartych z konsumentami, a sporządzonych w oparciu o wzorzec umowy dołączony do pisma z dnia 25.08.2003r. postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego:

„W sprawach nie uregulowanych niniejszą umową właściwe są postanowienia Kodeksu Cywilnego, a spory rozstrzygać będzie właściwy sąd dla M. Katowic.”

jako bezprzedmiotowe.

Uzasadnienie

W dniu 14.08.2003r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym), z urzędu wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy Stanisław M. prowadzący działalność gospodarczą jako Szkoła Języków Obcych „EUROPA 2000” Stanisław M. w Katowicach (zwany dalej EUROPA 2000) w umowach zawieranych z konsumentami stosuje postanowienia noszące znamiona niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w kodeksie cywilnym.

W związku z ustaleniami dokonanymi w trakcie w/w postępowania wyjaśniającego oraz na podstawie analizy uzyskanych dokumentów, w dniu 16.01.2004r. wszczęte zostało postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez EUROPA 2000, bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 z zm. Dz. U. z 2003r. Nr 60, poz. 535 i Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652) – zwanej dalej ustawą antymonopolową, poprzez:

stosowanie w umowach dotyczących zlecenia przeprowadzenia kursu z języka ... zawartych z konsumentami sporządzonych w oparciu o wzorzec umowy dołączony do pisma z dnia 25.08.2003r. postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego:

„W sprawach nie uregulowanych niniejszą umową właściwe są postanowienia Kodeksu Cywilnego, a spory rozstrzygać będzie właściwy sąd dla M. Katowic.”

W odpowiedzi na zarzuty przedstawione w w/w postanowieniu o wszczęciu postępowania EUROPA 2000 wyjaśnił w piśmie z dnia 23.01.2004r., iż decyzją przedsiębiorcy z dniem 20.01.2004r. kwestionowany zapis został wycofany.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a) ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Zarzucaną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jest stosowanie postanowienia wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego. Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ K.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479⁴³ K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze, jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Sąd dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis, i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479⁴³ K.p.c), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie

ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

Na podstawie analizy informacji zgromadzonych w trakcie postępowania wyjaśniającego powstało podejrzenie, iż EUROPA 2000, w umowach dotyczących zlecenia przeprowadzenia kursu z języka obcego ... zawartych z konsumentami sporządzonych w oparciu o wzorzec umowy dołączony do pisma z dnia 25.08.2003r. (Karty nr 15 oraz 15 -verte) stosował postanowienia wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone:

„W sprawach nie uregulowanych niniejszą umową właściwe są postanowienia Kodeksu Cywilnego, a spory rozstrzygać będzie właściwy sąd dla M. Katowic.”

W postanowieniu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, organ antymonopolowy stwierdził, iż istnieje podejrzenie stosowania przez EUROPA 2000 postanowień, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego. Organ antymonopolowy stwierdził, iż istnieje podejrzenie stosowania przez EUROPA 2000 postanowień uznanych za niedozwolone wyrokiem z dnia 31 stycznia 2003r. Sygn. akt XVII Amc 31/02 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 30 czerwca 2003r. w sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Słupcy przeciwko Sławomirowi Braszka prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „REMO-BUD” w Gnieźnie.

„Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”.

Istniało również podejrzenie, iż postanowienie wykorzystywane przez EUROPA 2000 zostało uznane za niedozwolone również wyrokiem z dnia 27 czerwca 2003r. Sygn. akt XVII Amc 50/01 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14 sierpnia 2003r. w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Międzynarodowej Korporacji Gospodarczej „InCo” Sp. z o.o. z siedzibą w Tychach.

„(...) Sprawy wymagające rozstrzygnięcia sądowego będą prowadzone przed Sądem Rejonowym w Tychach lub przed Sądem Okręgowym w Katowicach.”

Organ antymonopolowy stwierdził również, iż istniało podejrzenie stosowania przez EUROPA 2000 postanowień uznanych za niedozwolone wyrokiem z dnia 4 czerwca 2003r. Sygn. akt XVII Amc 60/02 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych w dniu 14 sierpnia 2003r. w sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Bartoszycach przeciwko Europejskiemu Funduszowi Budowlanemu” Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu.

„Strony niniejszej umowy zobowiązują się do dołożenia wszelkich starań w celu polubownego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów. Sądem właściwym do rozstrzygnięcia będzie sąd miejsca siedziby EFB”.

Jednak w wyniku powtórnej analizy treści kwestionowanego postanowienia w trakcie prowadzenia niniejszego postępowania organ antymonopolowy w dniu 19.02.2004r. wytoczył przed Sądem Okręgowym w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów powództwo o uznanie postanowień wzorca stosowanego przez przedsiębiorcę za niedozwolone. Powództwo to objęło również kwestionowane w ramach niniejszego postępowania postanowienie umowne. Tak więc, Sąd wyda orzeczenie w przedmiotowej sprawie. Zdaniem organu antymonopolowego w/w zapis stosowany przez EUROPA 2000 nosi znamię niedozwolonego postanowienia umownego określonego w art. 385³ pkt 23 k.c. zgodnie z którym za niedozwolone postanowienia umowne uważa się w szczególności te, które wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie

sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy. Ponieważ od decyzji organu antymonopolowego w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w konsekwencji ten sam organ rozstrzygałby co do meritum, a więc czy kwestionowany zapis narusza interes konsumentów i czy jego wykorzystywanie w obrocie z konsumentami powinno być zakazane. Z tego względu, z uwagi na ekonomikę postępowania przed organem antymonopolowym zbędne jest prowadzenie dwóch spraw o tym samym przedmiocie.

Zgodnie z art. 105 §1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Przedmiotem postępowania była ocena naruszenia art. 23a ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej przez EUROPA 2000 w zakresie zawierania umów dotyczących zlecenia przeprowadzenia kursu z języka obcego ... zawartych z konsumentami. W trakcie postępowania organ antymonopolowy uznał za słuszne skierować powództwo do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który rozstrzygnie, czy treść postanowienia przytoczonego w sentencji decyzji wykorzystywanego w umowach dotyczących zlecenia przeprowadzenia kursu z języka zawartych z konsumentami narusza Kodeks cywilny i jest niedozwolonym postanowieniem umownym. Należy więc uznać, iż prowadzenie postępowania w zakresie objętym sentencją decyzji przeciwko EUROPA 2000 pod tym zarzutem jest bezprzedmiotowe. Spełniona została zatem przesłanka umorzenia postępowania określona w art. 105 §1 k.p.a.

Sąd należało orzec jak w sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral